

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ В
СУЧАСНОМУ ЗЗСО**

Рівень освіти – перший (бакалаврський)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 1
від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Концептуальні засади педагогіки толерантності в сучасному ЗЗСО
Викладач (-і)	Канд.пед. наук. доцент Єгорова Інга Вячеславівна
Контактний телефон викладача	097- 500-74-07
E-mail викладача	inha.yehorova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний\заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС –3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><i>Предметом</i> вивчення навчальної дисципліни « Концептуальні засади педагогіки толерантності в сучасному ЗЗСО » є поглиблення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти щодо виховання в особистості здобувачів освіти сучасного ЗЗСО толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Мета:</i> ознайомити здобувачів освіти з концептуальними засадами та теоретичними основами педагогіки толерантності та розвинути толерантність як важливу професійну якість майбутнього викладача ЗВО.</p> <p><i>Цілі курсу</i> надавати здобувачам освіти знання про зміст та види толерантності, навчати розробляти та проводити заняття з розвитку толерантності у учнів ЗЗСО. Освоєння здобувачами професійних компетенцій формування політичної, етнічної та релігійної толерантності особистості у педагогічному процесі ЗЗСО за допомогою одержання теоретичних знань в області виховання толерантності, практичних умінь і навичок, що дозволяють вирішувати професійні завдання з формування в учнів толерантної свідомості, ставлення та поведінки; ознайомлення з ознаками булінгу, формування вмінь використовувати прийоми попередження та протидії йому.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	
<p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК8. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p>	
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):</p> <p>СК 1. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.</p>	

СК 2. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

СК 4. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

СК 9. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

СК 10. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

СК 13. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРН 3. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПРН 4. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПРН 5. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПРН 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізовувати навчальні/розвивальні проекти.

ПРН 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПРН 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомогти здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

ПРН 20 Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПРН 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності

5. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / вибірковий
8	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	4	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам.робота
Тема 1 . Толерантність як соціокультурний і педагогічний феномен. Мета і завдання курсу	2		4

<p>«Концептуальні засади педагогіки толерантності в сучасному ЗЗСО».</p> <p>Поняття інтолерантності та її наслідків. Цілі, завдання та принципи педагогіки толерантності. Становлення і розвиток педагогіки толерантності. Сучасні дослідження в галузі педагогіки толерантності. Правові документи, які регламентують впровадження ідей педагогіки толерантності у практику.</p>			
<p>Тема 2. Толерантність як складова педагогічної культури та педагогічної компетентності педагога .</p> <p>Компетентнісний підхід до підготовки майбутніх вчителів ЗЗСО. Професійна компетентність сучасного педагога у вирішенні завдань формування толерантності особистості в освітньому процесі. Компоненти педагогічної толерантності. Прийоми саморозвитку педагогічної толерантності.</p>	2		4
<p>Тема 3. Принципи виховання толерантності у контексті педагогіки ненасильства - педагогіки співробітництва</p> <p>Основні принципи педагогіки ненасильства і педагогіки співробітництва. Процес формування ненасильницьких, толерантних форм відносин у різних вікових групах та в навчальних закладах.</p>	2		4
<p>Тема 4 Зміст виховання толерантності в системі сучасної полікультурної освіти .</p>	2		4

<p>Поняття полікультурного освітнього простору: підходи до організації педагогічної діяльності</p> <p>Поняття міжетнічної толерантності та культури міжнародного спілкування як одного з найважливіших (базових) компонентів змісту виховання толерантності. Етнокультура в системі сучасної освіти, її педагогічний потенціал. Критерії і показники толерантності. Науково-педагогічні підходи до визначення змісту виховання толерантності в роботах сучасних вчених та дослідників.</p>			
<p>Тема 5. Форми, методи і прийоми формування толерантності</p> <p>Методи та прийоми виховання толерантності. Форми виховання толерантності. Сучасна практика толерантної взаємодії в освітньому процесі ЗЗСО. ПНУ про дотримання принципів толерантності(Накази, положення у «Студентському путівнику».</p>	2		4
<p>Тема 6. Концептуальне та програмне забезпечення педагогіки толерантності</p> <p>Поняття концепції і програми, їх спільні та відмінні ознаки. Узагальнена характеристика концепцій та програм виховання толерантності.</p>	2		4
<p>Тема 1. Науково-практичні основи виховання толерантності студентів, майбутніх</p>		2	4

вчителів ЗЗСО.			
Тема 2. Толерантність як складова педагогічної культури та педагогічної компетентності педагога в сучасному ЗЗСО.		2	4
Тема 3. Зміст виховання толерантності в системі сучасної полікультурної освіти. Толерантність до тимчасово переміщених осіб.		2	4
Тема 4. Форми, методи і прийоми формування толерантності.		2	4
Тема 5 Проблема толерантності у відносинах батьків і дітей, способи її вирішення.		2	4
Тема 6. Студент у соціальному просторі ЗВО: толерантність і інтолерантність у прийнятті соціально-рольових позицій		2	4
Тема-7. Прояв гендерної толерантності у середовищі сучасного ЗЗСО		2	4
Тема-8. Національна та конфесійна толерантність у середовищі сучасного ЗЗСО		2	4
Тема-9. Толерантна інтернет-комунікація та програмне забезпечення педагогіки толерантності		2	4
<i>Загалом</i>	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль 25 (усне та письмове оцінювання) Тести 10 Контрольна робота 5 Самостійна робота 10 50 - у сумі максимальна кількість балів Залікова робота – 50 балів Всього 100 балів
Вимоги до письмової роботи	Залікова робота, питання якої охоплюють всі розділи дисципліни. Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проєктних робі Максимальна кількість балів – 50.
Практичні заняття	50 балів
Умови допуску до	Умови допуску до підсумкового контролю(Залік)передбачають

підсумкового контролю	виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових(відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення. Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 25 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: Залік; форма здачі: письмове тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варіанти з однією правильною відповіддю, яка оцінюється в 1 бал.
7. Політика курсу	
Письмові роботи	Порядок та організація контролю знань здобувачів освіти визначається Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf .
Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf . Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf
Відвідування занять	Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozhennia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf Пропуски практичних, семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок

	<p>організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Повторне проходження здобувачем освіти навчальної дисципліни регламентується Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/povtorne-vuvchennia-dustzuplin.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.). URL: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.</p>
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: <i>навч.-метод. посіб.</i> /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І, Савчук Б.П, Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М.,Прокопів Л.М, Салига Н.М./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів/. Івано–Франківськ, 2021. 400 с. 2. Бех І.Д. Релігійне виховання //Енциклопедія освіти / Акад. пед.. наук України; головн. Ред.. В.Г.Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008.с.769 – 770. 3. Грива О.А. Соціально-педагогічні основи формування толерантності у дітей і молоді в умовах полікультурного середовища: <i>Монографія</i>. К.: Вид. ПАРАПАН, 2005. 228 с. 4. Декларація принципів терпимості. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_503?lang=uk#Text 5. Декларація принципів толерантностіhttp://edu.helsinki.org.ua/files/docs/1272481866.doc 6.Ідея культури:виклики сучасної цивілізації[Є.К. Бистрицький, С.В. Пролєєв та ін.]. К.: Альтпрес, 2003. 192 с. 7. Коваленко О.Е. Комунікативні процеси в педагогічній діяльності: <i>навч. посіб.</i> Х.: Контраст, 2008. 112 с. 8. Коротюк З. М., Демидась С. Р. Методичні рекомендації щодо організації та надання психологічної допомоги дітям та сім'ям вимушених переселенців. Тернопіль, 2018. 14 с. 9. Ляпунова В.А. Підготовка вихователів до формування толерантності дітей старшого дошкільного віку:<i>Монографія</i>. Мелітополь: Вид, 2016. с.363 10. Молчанова А.О. Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога: <i>посібник</i>. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2013. 188 с. 11.Отич О.М. Психологія конфлікту: <i>Навч. посіб.</i> / Фурса О.О., Отич О.М., Орлов В.Ф. К.: МІХМД, 2008. 265с. 12.ПехотаО.М. Культура співробітництва:практика групової роботи студентів: <i>навчально-методичний посібник</i> Іліон, 2011. 252 с.(Серія “Педагогічна освіта ХХІ”) 13. Поніманська Т. Виховання людяності Рівне: Волинські обереги, 2012. 160 с. 	

14. Семиченко В.А. Плекаємо педагогічну майстерність: [навчальний посібник] /В.А.Семиченко, О.С.Снісаренко, О.В.Брюховецька, А.Ш.Кудусова. Вінниця: Планер, 2010. 674 с.
15. Скрипник Н. Виховання толерантних взаємостосунків дітей старшого дошкільного віку. Умань: ПП Жовтий, 2011. 182с.
16. Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа: монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 492 с.
17. Тодорцева Ю.В. Педагогіка толерантності: метод. рекомендації. [Текст]. Одеса: ПНЦАПНУ; СВД Черкасов М.П., 2004. 90 с.
18. Толерантність: види, прояви, значення <https://osvitanova.com.ua/posts/4493-tolerantnist-vydy-proiavy-i-znachennia>
19. Студентський путівник. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D1%83%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2023-1.pdf
20. Єгорова І.В. Толерантність як важлива складова особистості викладача ЗВО в сучасних умовах / Proceedings of the scientific and pedagogical internship, July 3- August 13, 2023. Riga, the Republic of Latvia. 96 p. P. 73-79.

Інформаційні ресурси

1. pidruchniki.ws/pedagogika

2. readbookz.com/books

3. pedagogika.ucoz.ua

4. ukrkniga.org.ua

5. www.refine.org.ua

6. Studentam.net.ua

7. Наказ МОН № 54 від 16.01.2020 року Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/71055/ або <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>

Викладач

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б.Ступарика

Інга ЄГОРОВА